Sortland kommune

SUORTTÁ SUOHKAN

Ilag om fremtidas Sortland

– bærekraftig, raus og attraktiv

Sluttbehandling (publisert 03.06.2025)

Sortland kommune
SUORTTÁ SUOHKAN

Ilag om fremtidas Sortland

– bærekraftig, raus og attraktiv

Sluttbehandling (publisert 03.06.2025)

Bilde: Sortland kommune

Innhold på denne siden:

1 Hva er en kommuneplan?

Slik leser du denne planen

Hvorfor er samfunnsdelen viktig for deg?

Hvordan følger vi opp planen?

2 Bærekraftig samfunnsutvikling og lokal planlegging

3 Visjon og mål

Visjon

Mål

Mål 1: Pådriver for et trygt og bærekraftig Vesterålen

Mål 2: Mestring, trivsel og læring - hele livet

Mål 3: Raust, sunt og helsefremmende samfunn

Mål 4: Miljøvennlig og klimarobust samfunn

Mål 5: Handlekraftig og innovativ kommuneorganisasjon

4 Langsiktig arealstrategi

Sortland som pådriver for et trygt og bærekraftig Vesterålen

Mestring, trivsel og læring – hele livet

Sortlandsamfunnet er raust, sunt og helsefremmende

Sortlandsamfunnet skal være miljøvennlig og klimarobust

Sortland kommune er handlekraftig og innovativ

Oversiktskart Sortland

Oversiktskart - Vekstområder

Mål og strategier

1 Hva er en kommuneplan?

Kommuneplanen er Sortland kommunes viktigste styringsdokument og viser vei for utviklingen av Sortland fram mot 2037. Den skal sikre en helhetlig og langsiktig utvikling av både lokalsamfunnet og kommunens organisasjon. Kommuneplanen består av en samfunnsdel med en langsiktig arealstrategi og en arealdel.

- Samfunnsdelen beskriver de største utfordringene Sortland står overfor på lang sikt og setter tydelige mål og strategier for hvordan lokalsamfunnet og kommunen skal utvikles. Den styrer kommunens planer og prioriteringer og gir retning for hvordan kommunen skal jobbe for å nå målene. Den langsiktige arealstrategien knytter samfunnsdelen og arealdelen sammen.

- Arealdelen viser hvordan Sortland kommune vil bruke arealene sine for å nå målene i samfunnsdelen. Den beskriver blant annet hvor det skal bygges boliger, næringsbygg, skoler og parker.

Hva er det viktigste?

At vi må være ilag om å skape et bærekraftig, raust og attraktivt Sortlandssamfunn. Du spiller en rolle i dette!

Hva betyr dette for meg?

Som innbygger, arbeidstaker, fotballtrener, pensjonist, ung eller gammel, er du en del av Sortlandsamfunnet. Kommuneplanen viser retning for utviklingen av Sortland, og ditt

engasjement er viktig for å skape gode lokalsamfunn.

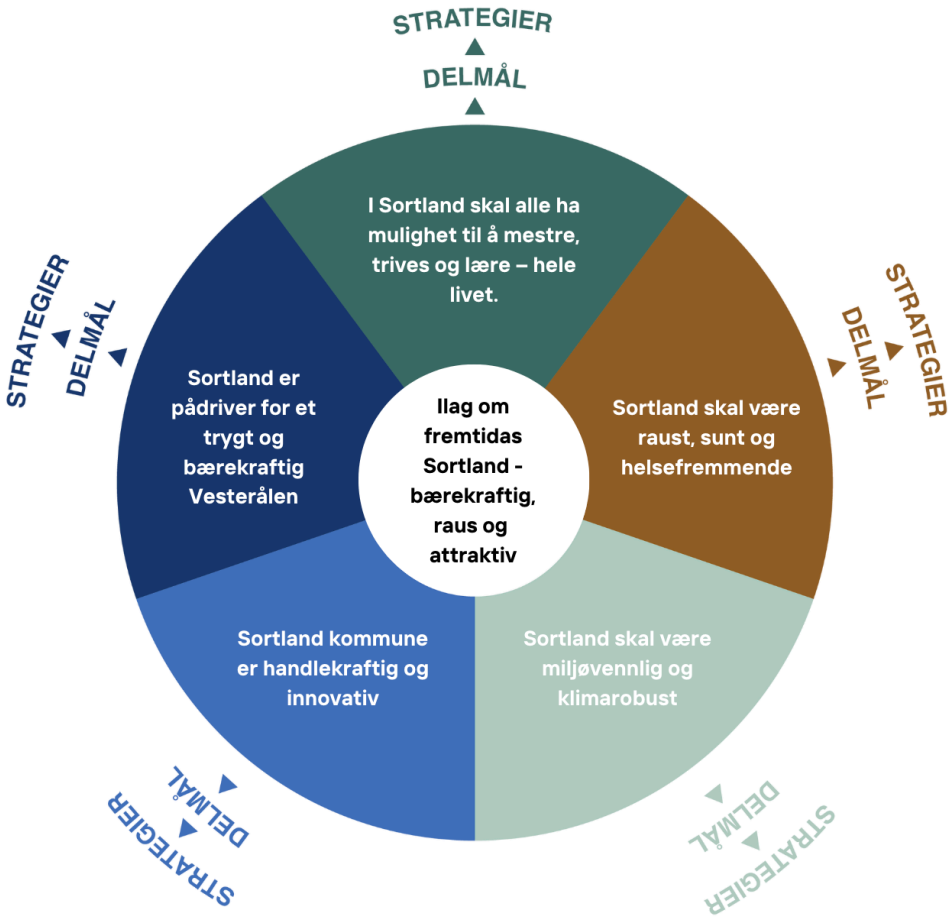
Du kan bidra i utviklinga av fremtidas Sortland og ilag kan vi skape en god hverdag og et meningsfylt liv, hvor hver enkelt blir sett og det er rom for alle. Dette er grunnlaget for visjonen til planen: *Ilag om fremtidas Sortland - bærekraftig, raus og attraktiv*

Slik leser du denne planen

Samfunnsdelen beskriver hvordan vi ilag skal utvikle Sortlandsamfunnet, Vesterålen som region og kommunen som organisasjon mot 2036. Målene støtter opp under fremtidsbildet og visjonen "Ilag om fremtidas Sortland»".

Denne planen har en visjon og fem mål.

Til hvert mål er det knyttet delmål som beskriver hvordan vi ønsker at Sortlandssamfunnet,

kommuneorganisasjonen og Vesterålen skal utvikle seg (*slik vil vi ha det*).

For hvert delmål er det definert strategier som beskriver hvordan kommunen skal jobbe for å nå målene (*derfor skal vi*).

I den langsiktige arealstrategien er overordnede strategier for arealbruk koblet til målene i samfunnsdelen. Dette viser hvordan fremtidig arealbruk skal bidra til at målene nås.

Hvorfor er samfunnsdelen viktig for deg?

Kommuneplanens samfunnsdel setter mål og strategier for hvordan vi ønsker at Sortland skal utvikle seg – som lokalsamfunn og kommuneorganisasjon. Den viser sammenhengen mellom de målene vi har satt oss for samfunnsutviklingen og kommunens prioriteringer av ressurser og tiltak.

Leserveiledningen gir en oversikt over hvordan du som folkevalgt, ansatt i administrasjonen, journalist eller innbygger kan lese og bruke planen.

For deg som folkevalgt

Som folkevalgt er du med på å forme fremtidens Sortland. Kommuneplanens samfunnsdel gir deg et grunnlag for å ta valg som:

- sikrer at alle innbyggere har tilgang til grunnleggende tjenester som opplæring, arbeid, bolig og helse.
- legger til rette for nye arbeidsplasser og økte skatteinntekter, slik at kommunen kan tilby gode velferdstjenester.
- ivaretar naturen og miljøet ved å sikre at utviklingen skjer innenfor naturens tåleevne.

Planen gir deg en helhetlig forståelse av hvordan mål for samfunnsutviklingen henger sammen med hvordan kommunen prioriterer ressurser og tiltak. Som folkevalgt påvirker dine beslutninger både samfunnsutviklingen og kommunens økonomiske og organisatoriske bærekraft. Prioritering av tiltak må sikre både langsiktige samfunnsmål og en velfungerende kommuneorganisasjon.

For deg som jobber i administrasjonen

Administrasjonen har ansvar for å omsette politiske vedtak til handling. Kommuneplanens samfunnsdel gir en tydelig retning for dette arbeidet og hjelper deg med å:

- utvikle og drifte tjenester som gir alle innbyggere tilgang til arbeid, bolig, helse og et trygt lokalsamfunn.
- redusere miljøbelastningen og forvalte naturressurser på en bærekraftig måte.
- styrke kommunens økonomi ved å legge til rette for næringsutvikling og sikre inntekter som kan finansiere offentlige tjenester.

Planen gir deg innsikt i hvordan kommunens tjenester og prioriteringer henger sammen med samfunnsmålene. Effektiv drift, gode tjenester og bærekraftig økonomi er forutsetninger for å nå målene for samfunnsutviklingen. Det betyr at ressursprioriteringene i kommunen må gjenspeile de målene som er satt for Sortlands utvikling.

For deg som jobber i pressen

Som journalist spiller du en viktig rolle i å informere og skape engasjement rundt kommunens planer og beslutninger. Kommuneplanens samfunnsdel gir deg grunnlag for å:

- forklare hvordan kommunale valg og tiltak kan påvirke miljø, økonomi og sosiale forhold.
- synliggjøre hvordan kommunen jobber med bærekraftsmålene, og hva dette betyr for innbyggerne.
- gjøre komplekse planer og strategier forståelige for publikum.

Når du dekker saker om kommunen og kommunens beslutninger, kan du vise hvordan kommunens prioriteringer av ressurser og tiltak henger sammen med de langsiktige målene for samfunnsutviklingen. Dette gir publikum innsikt i hvorfor kommunen gjør de valgene den gjør – og hva konsekvensene blir på både kort og lang sikt.

For deg som innbygger

Som innbygger er du en viktig del av Sortlands utvikling. Kommuneplanens samfunnsdel viser hva kommunen prioriterer, og gir deg innsikt i hvordan du kan bidra:

- Delta i høringer og gi innspill til lokale planer og prosjekter.
- Engasjere deg i politiske prosesser og påvirke utviklingen av ditt lokalsamfunn.
- Velge representanter til kommunestyret som styrer i tråd med dine verdier og ønsker for fremtiden.

Du får innblikk i hvordan kommunens valg og prioriteringer påvirker lokalsamfunnet og din hverdag. Når kommunen prioriterer ressurser til bestemte tiltak, påvirker det hvilke tjenester som tilbys og hvordan Sortland utvikler seg over tid. Dine innspill og ditt

engasjement kan bidra til at kommunen gjør gode valg som gagner både deg og fremtidige generasjoner.

Hvordan følger vi opp planen?

Kommuneplanen samfunnsdel er vårt overordnede styringsverktøy, som legges til grunn for alt arbeid og fremtidig utvikling i Sortland kommune. Ilag om fremtidas Sortland er styrende for økonomiplan, som er samfunnsdelens handlingsplan, og øvrige planer.

Det er gjennom øvrige planer vi konkretiserer handlingsmål, tiltak og strategier, som ilag skal bidra til at vi oppnår mål om Sortland som raus, attraktiv og bærekraftig.

2 Bærekraftig samfunnsutvikling og lokal planlegging

Bærekraftig utvikling handler om å dekke behovene til mennesker som lever i dag, uten å ødelegge mulighetene for at fremtidige generasjoner skal få dekket sine behov. Dette krever en balansert utvikling som ivaretar miljømessige, økonomiske og sosiale hensyn.

FNs bærekraftsmål – en felles retning

FNs bærekraftsmål er verdens felles arbeidsplan for å bekjempe fattigdom, redusere ulikhet og stoppe klimaendringene innen 2030. Målene gjelder for alle land i verden, og regjeringen har forpliktet Norge til å arbeide aktivt for å nå dem.

Bærekraftsmålene består av 17 mål og 169 delmål som gir en felles retning for land, næringsliv og samfunn. Målet er å sikre en bærekraftig utvikling som balanserer miljømessige, sosiale og økonomiske hensyn. Arbeidet med å utvikle bærekraftsmålene har vært en bred, internasjonal prosess med innspill fra millioner av mennesker.

Fra globale mål til lokale løsninger

Kommunene har en nøkkelrolle i å omsette bærekraftsmålene til konkrete tiltak lokalt. Gjennom samfunnsdelen settes retningen for Sortlands utvikling mot 2037. Planen består av fem hovedmål, 22 delmål og 108 strategier, som bygger på de tre dimensjonene for bærekraftig utvikling: miljø, økonomi og sosiale forhold.

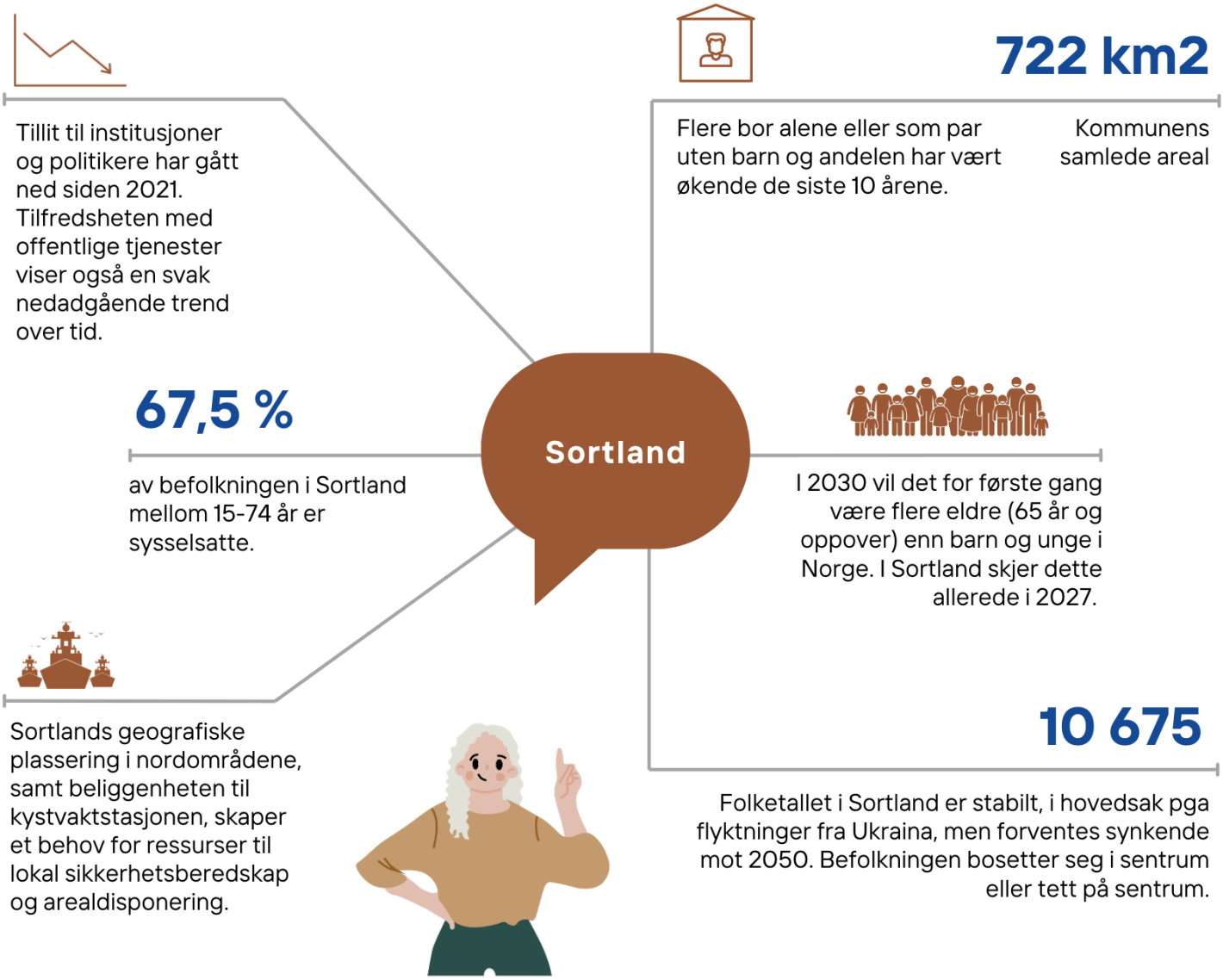
De lokale målene og strategiene er tett koblet til bærekraftsmålene. Satsingsområdene i planen er direkte knyttet til utvalgte bærekraftsmål, men flere av FNs 169 delmål er også relevante for de lokale målene. Dette gjør at kommunens prioriteringer og tiltak bidrar til å nå de globale bærekraftsmålene lokalt. Planen viser hvordan tiltak på tvers av sektorer kan bidra til å utvikle et inkluderende samfunn, styrke grønn næringsutvikling og redusere klimagassutslipp.

Regjeringen forventer at kommunene integrerer bærekraftsmålene i sine planer og prioriteringer, slik at globale mål omsettes til konkrete og lokale handlinger. Ved å synliggjøre koblingen mellom FNs bærekraftsmål og målene i samfunnsdelen, blir det tydelig hvordan de globale målene danner grunnlag for politiske prioriteringer i kommunestyreperioden. På denne måten sikres det at de globale målene blir omsatt til konkrete handlinger i Sortlandsamfunnet.

3 Visjon og mål

Samfunnsdelen skal gi klar retning for hvordan Sortland kan møte fremtidens utfordringer og muligheter. Mål og strategier skal styrke Sortland som et attraktivt sted å bo, jobbe og investere i. Planen setter innbyggerne og frivillig sektor i sentrum som viktige ressurser for lokalsamfunnet.

Folkehelse, trivsel og kultur skal være sentrale drivkrefter i utviklingen av Sortland. Samtidig skal vi utnytte de mulighetene som ligger i digitalisering, automatisering og kunstig intelligens for å styrke tjenestene og skape nye løsninger. Bærekraft skal ligge til grunn for alle valg og prioriteringer, og sikre langsiktig og ansvarlig vekst.

Vi skaper framtidas Sortland ilag

Gjensidig tillit og samarbeid er nøkkelen til å lykkes med utviklingen av Sortland og Vesterålen. Involvering og samskaping gir nyttig kunnskap og sikrer støtte for de valgene som tas. Erkjennelsen av at vi skaper framtidas Sortland ilag, er grunnlaget for denne planen.

For å lykkes med bærekraftsmålene trengs det nye og sterke partnerskap. Myndigheter, næringslivet og sivilsamfunnet må samarbeide for å oppnå bærekraftig utvikling. Bærekraftsmålene skal fungere som en felles, global retning og prioritert innsats de neste 15 årene. Erfaring fra Tusenårsmålene viser at denne typen målrettet innsats virker.

Visjon

Sortlands visjon "Ilag om fremtidas Sortland - bærekraftig, raus og attraktiv" handler om at fremtidas Sortland skapes i samarbeid mellom kommune, innbyggere, næringsliv, institusjoner og frivillige.

På denne måten utløser vi engasjement og kreativitet, som igjen styrker tilliten, rausheten og vår fellesskapsfølelse.

Visjonen bygger på erkjennelsen av at det kun er ilag vi kan gjøre Sortland til et inkluderende og attraktivt bo- og arbeidssted, og å være pådriver for et trygt og bærekraftig Vesterålen.

Visjonen angir kvaliteter som skal kjennetegne og prege Sortlandsamfunnet:

Bærekraftig

I alle valg vi tar, tenker vi på fremtidens generasjoner, miljø og naturmangfold.

Raus

Vi synliggjør, verdsetter og fremmer mangfold og gjensidig respekt.

Attraktiv

Vi er en trygg, god og levende kommune å bo i, etablere og drive næringsvikrsomhet og besøke.

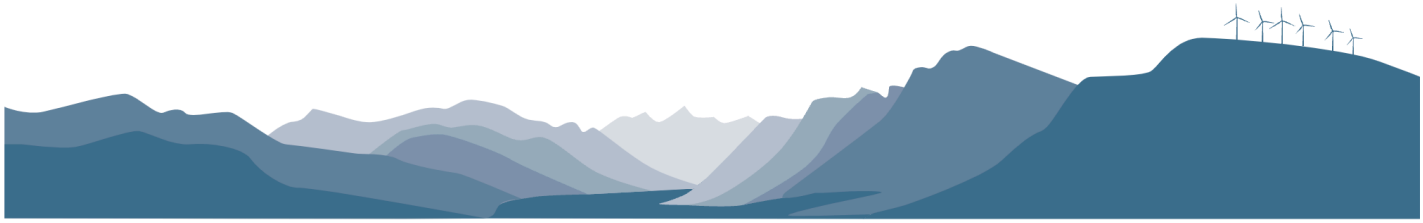
Mål

ILAG har vi fem hovedmål for utviklingen av Sortland som samfunn og kommunen som organisasjon mot 2037:

1. **Sortland er pådriver for et trygt og bærekraftig Vesterålen.**
2. **I Sortland skal alle ha mulighet til å mestre, trives og lære – hele livet.**
3. **Sortlandsamfunnet er raust, sunt og helsefremmende.**
4. **Sortlandsamfunnet er være miljøvennlig og klimarobust.**
5. **Sortland kommune er handlekraftig og innovativ.**

Mål 1: Pådriver for et trygt og bærekraftig Vesterålen

Sortland er pådriver for et trygt og bærekraftig Vesterålen. Dette målet bidrar til flere av FNs bærekraftsmål og dekker både den sosiale, økonomiske og miljømessige dimensjonen av bærekraftig utvikling.

Trygghet og beredskap

Målet er å utvikle inkluderende, bærekraftige og levende lokalsamfunn. For å oppnå dette må lokalsamfunnene være trygge og oversiktlige, slik at alle innbyggere får en sikker og stabil hverdag. Trygghet og beredskap er derfor avgjørende for at Sortland skal være en bærekraftig og attraktiv kommune.

Som en mindre kommune må Sortland ha robuste beredskapsplaner og kapasitet til å håndtere uforutsette hendelser. Et tett samarbeid mellom kommunen, nødetater, næringslivet og frivillige aktører er avgjørende for rask og effektiv respons i krisesituasjoner. Dette styrker tryggheten, øker lokalsamfunnets motstandsdyktighet og gjør Sortland til et enda mer attraktivt sted å bo, jobbe og investere i.

Bo- og næringsattraktivitet

Sortland er et sunt og trygt sted å bo. Befolkningstallet i Sortland er stabilt og det er i hovedsak innvandring som sikrer den positive utviklingen per i dag. Mot 2050 forventes en svak nedgang.

Alderssammensetningen i befolkningen vil endres betydelig mot 2050, med færre unge og økning i antall eldre, både absolutt og relativt sett. At befolkninga lever lenger og er friskere enn før er en positiv og ønsket utvikling. Endringer i demografi, gir endring i sammensetning og ressursbruk innen kommunale tjenester, særlig innen oppvekst, helse, arbeidsliv og i boligmarkedet. For å sikre fremtidig økonomisk, miljømessig og sosial bærekraft må vi derfor være pådrivere for å styrke Sortland og Vesterålens bo- og næringsattraktivitet.

Næringsutvikling og digitalisering

For å legge til rette for utvikling av næringslivet må vi ha effektiv infrastruktur og hensiktsmessige arealer tilgjengelig. I tillegg er tilgang på arbeidskraft og kompetanse forutsetninger for næringsutvikling.

Digitalisering gir muligheter for kompetanseutvikling og arbeidsplasser uavhengig av geografisk plassering. En forutsetning er likevel at digital infrastruktur er tilgjengelig i hele kommunen.

Sortland vil styrke eksisterende næringer og legge til rette for nye, bærekraftige initiativer. Kommunen vil videreutvikle ressursene innen jordbruk, skogbruk, marine næringer og mineralutvinning, med mål om å skape langsiktig verdiskaping og lokal sysselsetting. Sortland skal utvikle seg som et senter for blå og grønn økonomi, der innovasjon, bærekraft og lokal verdiskaping står i sentrum. Et bærekraftig reiseliv vil være en viktig del av denne satsingen, med fokus på å bevare natur og kultur samtidig som man skaper nye arbeidsplasser og økonomiske muligheter.

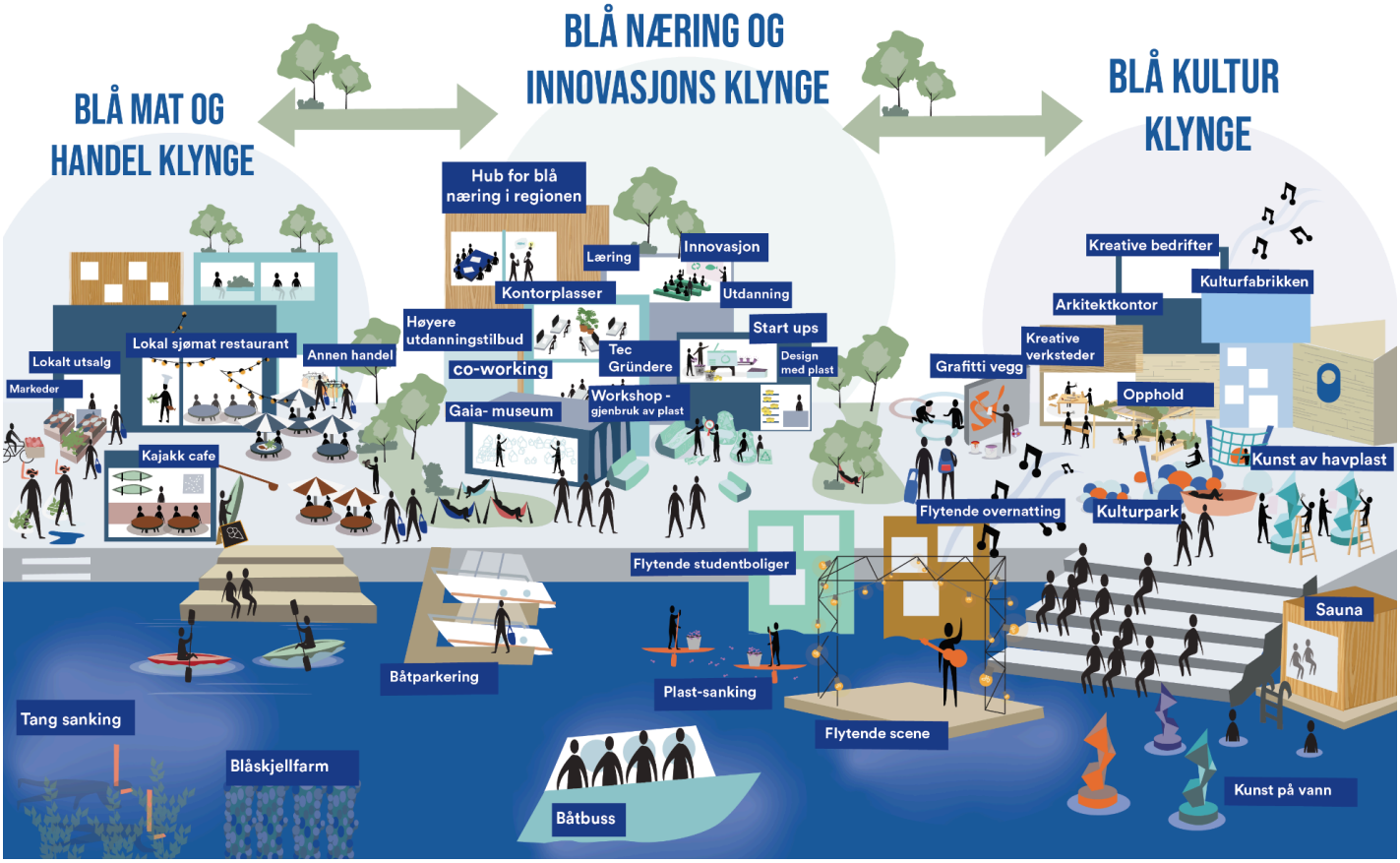

Regionssenter og levende sentrum

Sortland er regionsenter i Vesterålen og et geografisk knutepunkt for handel, kultur og kompetanse. Et levende sentrum er avgjørende for at kommunen skal være attraktiv for både innbyggere og besøkende. Gjennom fortsatt samarbeid med aktørene i sentrum kan Sortland styrke sentrumskjernen og skape et aktivt og inkluderende møtepunkt for alle.

Sortland er en av tre kommuner i BA-region 128, sammen med Hadsel og Øksnes. Som regionsenter har Sortland et ansvar for å bevare og videreutvikle funksjoner som er viktige for hele Vesterålen. Dette innebærer å sikre gode handels- og kulturtilbud, styrke utdannings- og kompetansemiljøer og legge til rette for næringsutvikling som kommer hele regionen til gode.

Sortland har også et særskilt ansvar som vertskommune for flere sentrale interkommunale samarbeid i Vesterålen. Kommunen må legge til rette for effektiv drift og koordinering av disse ordningene, slik at tjenestene blir gode og tilgjengelige for hele regionen. Dette forplikter Sortland til å være en pådriver for regional utvikling og sikre at rollen som regionsenter styrker hele Vesterålen.

Delmål og strategier

Dette målet har 5 delmål som samlet gir bedre grunnlag for rapportering og tilsammen 26 strategier som alle på en eller annen måte vil kreve tiltak i økonomiplan og politisk oppfølging.

Sortland er en sentral aktør i Norges nordområdepolitikk og totalberedskap

Derfor skal vi:

- ta en posisjon som aktiv aktør i internasjonalt Arktisk samarbeid, med fokus på forskning, næring og sikkerhet.
- samarbeide med Forsvaret og Kystvakten om behov for arealer og omliggende sikkerhetssone.
- videreutvikle Sortland Havn som en sikkerhetskritisk havn med beredskapsfunksjon.
- legge til rette for sivil-militært samarbeid, som en del av regionens totalberedskap.
- styrke vår beredskap og responskapasitet for naturhendelser som storm, flom og ras.

Sortland er en pådriver for utvikling av regionens samferdsel og infrastruktur, for å styrke både regional utvikling og beredskap.

Derfor skal vi:

- sikre samferdselsløsninger som er kritisk for regionens infrastruktur.
- samarbeide med nabokommuner om å fremme regionens interesser innen samferdsel og infrastruktur, særlig mht. prioriteringer i regional og nasjonal transportplan.
- bestå og videreutvikles som regionalt kollektivt knutepunkt i Vesterålen.
- utbygge og forbedre digital infrastruktur, inkludert høyhastighets bredbånd og mobildekning, for å styrke næringsliv, beredskap og tilgang til digitale tjenester.
- sikre at vannforsyning og annen kritisk infrastruktur har reservekapasitet, vedlikehold, planlegging for nybygging og beredskapsplaner for drift under kriser.

Sortland har et innovativt og mangfoldig næringsliv, som gir flere arbeidsplasser, økt skatteinngang og styrket verdiskaping.

Derfor skal vi:

- skape gode rammevilkår for næringslivet ved å redusere unødvendige reguleringer og saksbehandlingstid ved etablering og utvikling av næring.
- sikre tilgjengelige og egnede næringsarealer gjennom aktiv arealplanlegging, med særlig fokus på industri, handel og sjømatnæring.
- legge til rette for et mangfoldig næringsliv ved å sikre samiske interesser og tradisjonelle kulturbærende virksomheter.
- samarbeide med næringsliv og virkemiddelapparat for å skape et inkluderende arbeidsmarked og støtte gründere med veiledning, nettverk og finansiering.
- styrke utviklingen av eksisterende næringer og fremme blå og grønn økonomi, inkludert fiskeri, havbruk, energi og mineralske ressurser.
- ta en aktiv rolle i sirkulærøkonomi og bærekraftige løsninger, med særlig fokus på avfallshåndtering gjennom eierskap i Reno-Vest IKS.
- utvikle og posisjonere Sortland som en bærekraftig reiselivsdestinasjon med fokus på natur, kultur og lokal verdiskaping.

Sortland skal ha høy bostedsattraktivitet, for å beholde innbyggere og for å få flere tilbakeflyttere og innflyttere.

Derfor skal vi:

- bevare og utvikle et kompakt og levende sentrum med gode forbindelser, møteplasser og publikumsrettede funksjoner som kultur, utdanning og helse.
- samarbeide med frivillighet og lokale velforeninger om levende og mangfoldige bygder.
- styrke kommunens boligpolitikk gjennom strategisk planlegging, vilje til økonomisk risiko og sterk gjennomføringskraft.
- planlegge for å ta ansvar i tråd med boligsosialloven, og ut fra kunnskap om bosituasjon og behov for boliger til vanskeligstilte.
- legge til rette for kommunale tomter og rimelige boliger for førstegangsetablere og lavinntektshusholdninger.

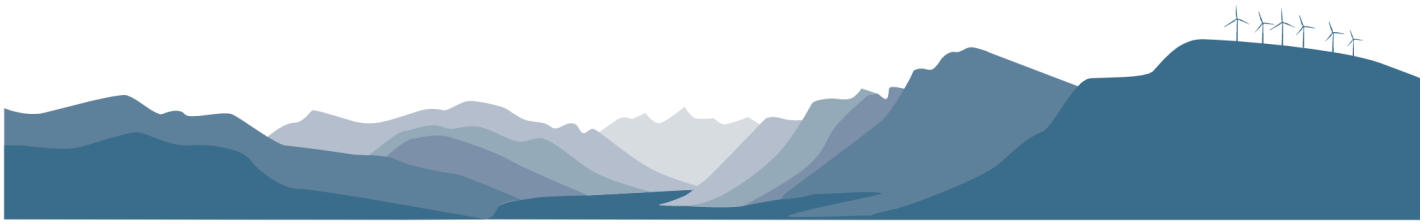
Sortland er motoren i Vesterålen og en pådriver for samarbeid i regionen.

Derfor skal vi:

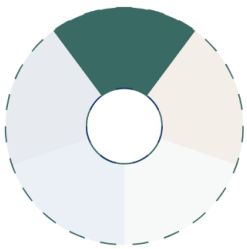
- være et attraktivt sted for lokalisering og etablering av regionale og statlige arbeidsplasser.
- være en pådriver for å beholde, etablere og utvikle regionale funksjoner i Vesterålen.
- følge opp Regionvekstavtalen mellom Vesterålen Interkommunale politiske råd og Nordland fylkeskommune.
- samarbeide med regionale aktører om prosjekter rundt strategiske næringer i tråd med vedtatt strategisk næringsplan.

Mål 2: Mestring, trivsel og læring - hele livet

I Sortland skal alle ha mulighet til å mestre, trives og lære – hele livet. Målet bidrar til flere av FNs bærekraftsmål på tvers av sosial, økonomisk og miljømessig bærekraft.

Like muligheter for alle barn og unge

Nøkkelen til all utvikling ligger i utdanning. Det gjelder både for samfunnet og for den enkelte. For at vi skal lære og utvikle oss, må flere forutsetninger være på plass. Opplevelsen av god livskvalitet, mestring og trivsel er avgjørende faktorer. Dette gjelder for alle innbyggere i Sortland – enten man er 9 eller 90 år.

I Sortland skal alle barn og unge ha en trygg og god oppvekst. Gjennom lek og læring i barnehage, SFO og skole skal de utvikle grunnleggende ferdigheter og kompetanse som gir et godt grunnlag for voksenlivet og livsmestring.

Sortland har full barnehagedekning, og flere barnehager har ledige plasser. Samtidig er det utfordringer med å rekruttere pedagoger og annet personell, noe som fører til årlige dispensasjoner fra pedagognorm og bemanningsnorm.

Vi jobber aktivt for at flest mulig skal fullføre videregående opplæring. Frafall i videregående skole henger ofte sammen med utfordringer tidligere i utdanningsløpet, og grunnleggende ferdigheter og faglig mestring i grunnopplæringen er derfor avgjørende. I tillegg vet vi at overgangene mellom skoletrinn er kritiske. Derfor er det viktig at kommunen og fylkeskommunen samarbeider tett for å sikre gode overganger til videregående opplæring. Tettere samarbeid med arbeidsliv, NAV og fylkeskommunen vil også senke terskelen fra skole til arbeid og gi unge bedre muligheter i samfunns- og arbeidslivet.

Utdanningsmuligheter og kompetansebehov

Både privat og offentlig sektor i Vesterålen peker på store udekte kompetansebehov både i dag og i fremtiden. Muligheten for å ta fagutdanning og høyere utdanning er avgjørende for næringslivet, for Sortland-samfunnet og for at den enkelte skal oppleve utvikling og mestring i eget liv.

Sortland bør være en pådriver for samarbeid i regionen, særlig med utdanningsinstitusjoner, for å styrke utdanningstilbudet i Vesterålen. Spesielt bør det satses på blå og grønne næringer gjennom å bygge lokal kompetanse, tilby kurs og studier på universitetsnivå og legge til rette for forskning og utvikling (FoU). Kompetansemiljøet på Sortland videregående skole, avd. Kleiva, vil være en naturlig del av dette arbeidet.

Utenforskap og sosiale utfordringer

Sortland har en økende andel barn i familier som mottar sosialhjelp, og en høyere andel voksne (20–66 år) mottar stønad til livsopphold sammenlignet med landsgjennomsnittet. Økningen i bekymringsmeldinger til barnevernet, særlig knyttet til vold, overgrep og rus, viser behovet for tidlig innsats og gode støttesystemer for sårbare barn og unge.

18 % av unge i alderen 20–29 år i Sortland står utenfor arbeid, utdanning og opplæring (NEET). Dette er høyere enn både Nordland (16,5 %) og nasjonalt nivå (15,8 %). Samtidig rapporterer 9 av 10 ungdommer i Sortland at de har en fortrolig venn, og 62 % har tro på et godt og lykkelig liv – som er noe lavere enn både regionalt og nasjonalt snitt.

Unge i utenforskap er ofte relasjonelt sårbare og økonomisk utsatt, og kommunen må arbeide systematisk for å styrke deltakelse og inkludering i samfunnet.

Seniorkraften, eldrestøtte og aldersvennlighet

Seniorkraften er en verdifull ressurs i møte med en aldrende befolkning og kan bidra til gode oppvekstvilkår for barn og unge. Sortland skal være et aldersvennlig samfunn med trygge tjenester og møteplasser som gir tilhørighet og mulighet til å bo hjemme lengst mulig.

Fremtidens eldre vil være friskere og mer aktive, med et ønske om å bidra gjennom arbeid, frivillig innsats og sosial deltakelse. Samtidig vil økte omsorgsbehov og færre i yrkesaktiv alder skape press på tjenestene. Gjennom tidlig innsats og forebygging skal Sortland styrke eldreomsorgen og redusere behovet for omfattende tjenester.

Inkludering og sosiale møteplasser skal forebygge ensomhet og utenforskap. Et aldersvennlig samfunn gir eldre mulighet til å oppleve mestring, være en del av fellesskapet og opprettholde et sosialt nettverk.

Delmål og strategier

Dette målet har 4 delmål som samlet gir bedre grunnlag for rapportering og tilsammen 23 strategier som alle på en eller annen måte vil kreve tiltak i økonomiplan og politisk oppfølging.

Sortland har et trygt og godt oppvekstmiljø, som bidrar til like muligheter for alle barn og unge.

Derfor skal vi:

- jobbe systematisk for å gi alle barn og unge like muligheter og forebygge utenforskap, gjennom tidlig støtte og tverrfaglige oppvekstmiljøteam.
- gi alle barn og unge mulighet til å delta i organiserte og uorganiserte fritids-, kultur-, idretts- og friluftsaktiviteter.
- lytte til, og involvere barn og unge i saker som angår dem.
- samarbeide med frivillige og organisasjoner for å styrke tilbudene til barn og unge, samt jobbe systematisk med et inkluderende oppvekstmiljø, på lik linje med for eksempel Bergen kommune sitt «Skyfritt»-prosjekt.
- skape trygge og gode møteplasser i nærmiljøet.
- bygge og vedlikeholde anlegg for idrett, aktivitet og naturopplevelser.

Sortland har trygge og gode barnehager og skoler som skaper læring og trivsel.

Derfor skal vi:

- skape inkluderende skoler og barnehager der barn og unge inkluderes, trives og lærer.
- gi alle barn og unge kompetanse som gir et godt grunnlag for voksenlivet og livsmestring.
- sikre at barn og unge møter trygge og kompetente voksne.
- styrke profesjonsfellesskap og laget rundt barnet gjennom robust barnehage- og skolestruktur.
- utvikle gode ute- og inneområder i barnehager og skoler, som gir rom for lek og læring.
- sørge for gode overganger mellom barnehage, skole og videre utdanning.

- styrke samarbeid mellom lærere og støtteapparat for å hjelpe alle barn og unge.
- styrke innsatsen mot mobbing.
- evaluere digital varslingstjeneste mot mobbing («mobbeknappen»), for sikre at barn og unge opplever tjenesten som trygg, tilgjengelig og effektiv.

Sortland samarbeider med nabokommuner, utdanningsinstitusjoner og næringsliv for å styrke kompetanse og utdanning i regionen.

Derfor skal vi:

- samarbeide med lokalt og regionalt næringsliv for å forstå kompetansebehov nå og i fremtiden.
- være en pådriver for etablering av et regionalt kompetansemiljø og styrking av utdanningstilbudet i Vesterålen, med fokus på blå og grønne næringer og samarbeid med utdanningsinstitusjoner og FoU-miljøer.
- være en aktiv vertskommune for elever og studenter, og gjøre Sortland til en attraktiv studieby.
- styrke rådgivningstjenesten i skolen for å sikre at flere fullfører videregående skole og høyere utdanning.

Sortland er et aldersvennlig samfunn, der eldre opplever trivsel, mestring og fellesskap.

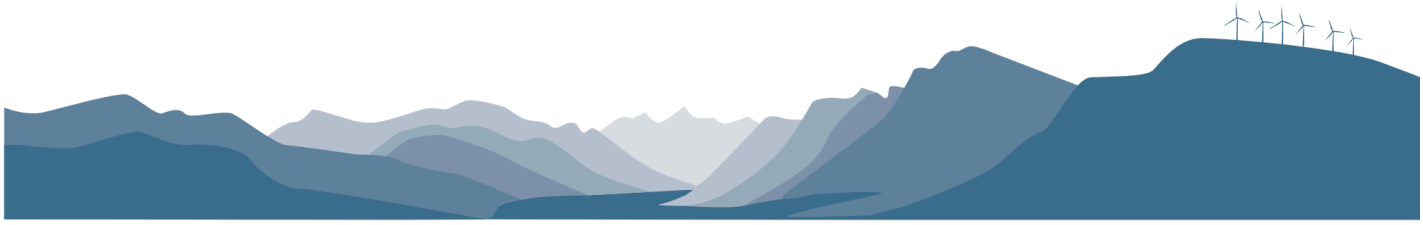
Derfor skal vi:

- følge opp reformen *Leve hele livet* med tilpassede tjenester og tilbud.
- tilrettelegge for at eldre kan bidra med sine ressurser for mestring og fellesskap gjennom frivillig innsats.
- ha helsefremmende aktivitetstilbud for eldre.

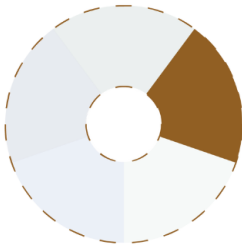
- ta i bruk velferdsteknologi for å gi eldre økt trygghet, selvstendighet og bedre mulighet til å mestre hverdagen og bo hjemme lenger.

Mål 3: Raust, sunt og helsefremmende samfunn

Sortlandssamfunnet skal være raust, sunt og helsefremmende. Målet dekker både sosial, økonomisk og institusjonell bærekraft.

Samfunnssikkerhet og beredskap

Sortland skal være et trygt sted å bo og leve. Innbyggerne skal føle seg trygge og ivaretatt – både i hverdagen og i møte med kriser og uforutsette hendelser. Effektiv beredskap og samfunnssikkerhet er en grunnleggende forutsetning for sosial og institusjonell bærekraft. Vi skal sikre robuste systemer og gode rutiner for krisehåndtering, og gjennom et tett samarbeid med nødetater, frivillige og lokalt næringsliv skal vi stå godt rustet til å håndtere kriser.

Trygghet handler også om å ha tilgang til gode helsetjenester, trygge bomiljøer og muligheter for fysisk aktivitet og sosiale fellesskap. Gjennom systematisk

beredskapsarbeid og helhetlig samfunnsplanlegging legger vi grunnlag for et sunt og helsefremmende samfunn.

Inkludering, fellesskap og folkehelse

Sortland skal være et godt sted å bo og leve for alle, uavhengig av alder, bakgrunn eller livssituasjon. Det gode livet skapes i familien, på jobb og skole, og i inkluderende fellesskap lokalt.

Et sunt samfunn er et samfunn der det er enkelt å gjøre gode valg for egen helse. Vi skal legge til rette for fysisk og mental helse gjennom tilgang til natur, friområder og sosiale møteplasser. Dette vil fremme god helse, bidra til å utjevne helseforskjeller og styrke fellesskapet.

Et helsefremmende samfunn gir like muligheter for deltakelse i utdanning, arbeidsliv og fritid. Trygghet og sosial tilhørighet styrker både den enkeltes livskvalitet og fellesskapet. Gjennom samarbeid med offentlige, private og frivillige aktører skal vi skape et raust, sunt og helsefremmende Sortlandsamfunn.

Utenforskap, ensomhet og frivillighet

Kommunen har utfordringer knyttet til ensomhet blant ungdom og en aldrende befolkning som krever tilrettelagte tjenester og infrastruktur. Sortland kommune anerkjenner at mobbing er en folkehelseutfordring. Dette gjelder i skoler og

barnehager, men også på andre sosiale arenaer. Derfor må det jobbes kontinuerlig og helhetlig for å utvikle et inkluderende oppvekstmiljø. Ilag må vi arbeide aktivt for å forhindre utenforskap og ensomhet – både blant unge og eldre.

Frivilligheten spiller en nøkkelrolle i å bygge fellesskap og styrke folkehelsen. I Sortland bidrar frivillige lag og organisasjoner til et bredt spekter av aktiviteter og møteplasser som fremmer tilhørighet og inkludering. Gjennom samarbeid med frivilligheten kan vi sikre at flere får delta og oppleve mestring og fellesskap.

Frivilligheten er også viktig for å gi unge og eldre et meningsfullt sosialt liv og for å redusere ensomhet. For unge handler det om å sikre gode overganger fra skole til arbeidsliv, og for eldre handler det om å skape møteplasser og sosiale arenaer som forebygger isolasjon og gir økt livskvalitet.

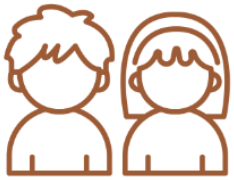
Et mangfoldig Sortland

Et raust samfunn er et samfunn der mangfold ses på som en styrke. Sortland skal være et inkluderende samfunn der alle føler seg verdsatt og respektert, uavhengig av etnisitet, religion, seksuell legning eller funksjonsnivå. Vi skal jobbe aktivt for at ingen utelates og prioritere de mest sårbare gruppene.

Sortland er ledende i Nordland på bosetting av flyktninger. Integrering er en viktig del av kommunens samfunnsoppdrag, og nye innbyggere representerer en verdifull ressurs for samfunnet. Gjennom trygge bomiljøer, inkluderende møteplasser og gode introduksjonsprogrammer skal nyankomne oppleve trygghet og tilhørighet i Sortland, samtidig som deres kompetanse og erfaringer styrker lokalsamfunnet.

Tilgang til hverdagsaktiviteter, friområder og møteplasser er en viktig del av det gode livet i Sortland. Gode og inkluderende nærmiljøer skaper trygghet, tilhørighet og identitet. Sambruk og møteplasser som samler ulike aldersgrupper og bakgrunner, skaper varige relasjoner og bidrar til økt deltakelse og trygghet.

Sortland skal speile samfunnets mangfold i kultur- og fritidstilbudet og sikre at alle har tilgang til arenaer for mestring og sosial kontakt. Sammen med andre aktører i Sortland og Vesterålen skal vi skape rammer som fremmer fellesskap og aktiv deltakelse.

Barn og unge

Barn og unges interesser, behov og oppvekstmiljø skal ivaretas på alle samfunnsområder. Det er viktig at samfunnsaktørene spiller på samme lag for å gi ungdom trygghet, positive opplevelser og tilhørighet – både som ballast for voksenlivet og som en sterk referanse til hjemstedet.

Variert og mangfoldig boligtilbud

Sortland kommune skal tilby et variert boligtilbud som svarer på endrede behov og etterspørsel. Flere bor alene, og husholdningene blir mindre. Det er derfor behov for flere mindre boliger og bo-konsepter som fremmer fellesskap og sosial bærekraft.

Kommunen har et ansvar etter boligsosialloven for å sikre at alle innbyggere har tilgang til en egnet bolig. Dette innebærer å legge til rette for et variert boligtilbud som dekker behovene til ulike grupper, inkludert barnefamilier, eldre, personer med funksjonsnedsettelser og personer med lav inntekt. Sortland kommune skal også arbeide aktivt for å motvirke bostedsløshet og sikre at vanskeligstilte på boligmarkedet får nødvendig hjelp til å skaffe og beholde en bolig.

Sortland sentrum, Sigerfjord og Strand er blitt attraktive områder for bosetting, med 68 % av befolkningen bosatt i tettsteder. Fire av fem barn og unge bor i disse områdene, og 87 % av innbyggerne over 80 år bor i nærliggende grunnkretser.

For å sikre trygge og gode nærmiljøer skal det legges til rette for bomiljøer med god tilgang til daglige tjenester, møteplasser og kollektivtransport. Bo- og nærmiljø skal være tilgjengelige for alle, uavhengig av funksjonsevne eller livssituasjon.

Delmål og strategier

Dette målet har 3 delmål som samlet gir bedre grunnlag for rapportering og tilsammen 16 strategier som alle på en eller annen måte vil kreve tiltak i økonomiplan og politisk oppfølging.

Sortlandsamfunnet er trygt, raust og inkluderende.

Derfor skal vi:

- sikre trygghet for innbyggerne gjennom systematisk arbeid med samfunnssikkerhet og beredskap i all planlegging.
- fremme fellesskap, inkludering, og vektlegge universell utforming i all planlegging.
- legge til rette for en sterk og mangfoldig frivillig sektor.
- sikre mangfold og like muligheter på tvers av funksjonsnivå, etnisitet, religion, seksuell legning, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk.

- styrke mulighetene for at innbyggere kan involvere seg i samfunnet og lokaldemokratiet
- legge til rette for lokale møteplasser, som skaper opplevelsen tilhørighet, fellesskap og inkludering.

Sortlendinger har aktive og helsefremmende liv, hvor det er enkelt å ta sunne valg.

Derfor skal vi:

- stimulere til hverdagsaktiviteter ved å etablere og videreutvikle friområder, lekeplasser, turløyper, ski- og lysløyper og rekreasjonsarealer.
- fremme god helse hos alle innbyggere og redusere sosiale forskjeller, med fokus på sårbare grupper.
- planlegge boligareal med krav til gode kvaliteter, nærhet til hverdagsfunksjoner og trygge trafikkforhold.
- legge til rette for et bredt og mangfoldig idrett-, kunst- og kulturliv.
- ha helsefremmende barnehage- og skolemiljøer som gir god fysisk og psykisk helse.
- planlegge alle offentlige rom med krav til universell utforming.

Sortland skal ha varierte bomiljøer og trygge møteplasser for alle.

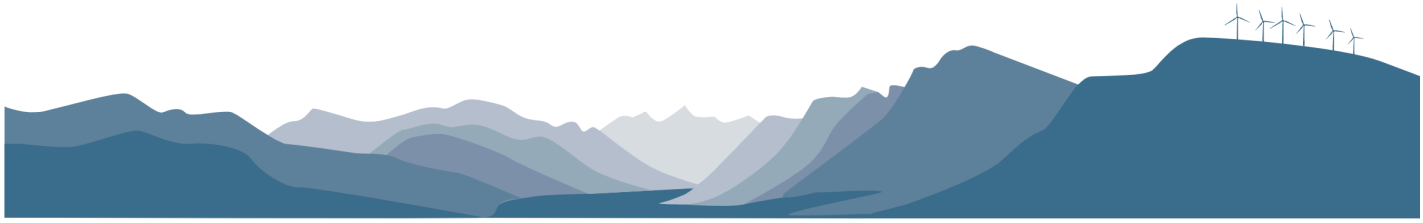
Derfor skal vi:

- oppfylle kommunens ansvar etter boligsosialloven ved å tilby hjelp til vanskeligstilte på boligmarkedet.

- tilby varierte boligtyper for ulike behov, inkludert eldre, unge og personer med funksjonsnedsettelser.
- legge til rette for boligprosjekter som fremmer fellesskap og sosial bærekraft.
- skape trygge bomiljøer med god infrastruktur, nærhet til tjenester og møteplasser.

Mål 4: Miljøvennlig og klimarobust samfunn

Målet om at Sortlandsamfunnet er miljøvennlig og klimarobust bidrar direkte til flere av FNs bærekraftsmål.

Ta vare på naturen og tilpasse oss klimaendringene

For å ta vare på naturen vi lever av og i, må vi ivareta mange og ulike hensyn: Vi må ta vare på naturen og økosystemene i den, bevare friluftslivsområder, og samtidig tilpasse oss klimaendringene.

For å håndtere fremtidens klimaendringer må Sortland bli et mer klimarobust samfunn. Økt nedbør, mer ekstremvær og stigende havnivå vil kunne påvirke både bosetting, infrastruktur og næringsliv. Å være klimarobust er nødvendig for å sikre innbyggernes trygghet og et bærekraftig grunnlag for næringsutvikling i årene som kommer.

For å møte fremtidige strengere krav til avløpsrensing, må Sortland kommune i planverket avsette egnede lokaliteter og arealer og utarbeide en helhetlig strategi for å lede avløpsvann til kommende renseanlegg.

Sortland skal bli et mer miljøvennlig samfunn, som står samlet om å redusere vårt klimaavtrykk og tar ned våre utslipp. Det innebærer at kommunen, utbyggere, næringslivet, havn- og samferdselsaktører og innbyggere sammen må endre holdninger og handlinger som gjør det enklere å ta gode miljøvennlige valg.

Reduksjon av klimagassutslipp

Norge har gjennom Parisavtalen forpliktet seg til å redusere klimagassutslipp med minst 55 prosent innen 2030 sammenliknet med nivået i 1990. Sortland kommune har som mål å redusere de samlede klimautslippene med 60 prosent innen 2030. Foreløpige tall fra SSB viser at klimagassutslippene i Sortland gikk ned med 3,2 prosent det siste året. Til sammenlikning hadde Nordland fylke en nedgang på 7,6 prosent i samme periode.

De største utslippskildene i Sortland kommune er jordbruk, veitrafikk og sjøfart. Utslippsnivået fra jordbruk er nærmest uendret siden 2009, men utslipp fra stasjonær forbrenning av fossile brensler til oppvarming er nesten faset ut. Utslipp fra veitrafikk viser en nedadgående trend.

Sortland kommune mottok i 2024 klimasatsmidler fra Miljødirektoratet til kartlegging av karbonrike arealer. Dette gir et bedre grunnlag for å beskytte viktige områder med høy evne til karbonlagring. Kartleggingen skal bidra til å styrke kommunens evne til å redusere utslipp og sikre naturmangfold.

Mer klimarobust gjennom beredskap og planlegging

For å bli et mer robust samfunn i møte med klimaendringer, er god planlegging og beredskap avgjørende. Høsten 2024 startet Sortland kommune arbeid med en ny helhetlig Risiko- og sårbarhetsanalyse (ROS-analyse). Analysen skal kartlegge hvilke trusler som kan ramme kommunen, for eksempel naturkatastrofer som flom, skred og ekstremvær.

Basert på denne analysen skal det utarbeides en beredskapsplan som beskriver tiltak for å forebygge kriser, håndtere akutte hendelser og gjenopprette normale forhold etter en krise. ROS-analysen og beredskapsplanen vil være viktige verktøy for å sikre at Sortland kommune står bedre rustet til å møte klimautfordringer og andre trusler i fremtiden.

Kommunens arealplanlegging er et viktig verktøy for å redusere klimagassutslipp og sikre klimatilpasning. Over 80 % av Norges arealer blir forvaltet gjennom plan- og bygningsloven, og kommunene har derfor stor innflytelse på hvordan arealer brukes og utvikles. God arealplanlegging gir også mulighet til å ta vare på viktige naturområder og sikre grønne korridorer som fremmer både biologisk mangfold og trivsel for innbyggerne.

Helhetlige og fleksible løsninger for transport og bygg

Sortland kommune skal legge til rette for fortetting i vekstområder og utvikle helhetlige mobilitetsløsninger mellom sentrum og bygdene. Det skal være enkelt og attraktivt å

velge miljøvennlige transportalternativer som gange, sykkel og kollektivtransport, noe som vil bidra til at kommunen får lavere utslipp og et mer bærekraftig lokalsamfunn.

Alle offentlige bygg og anlegg skal planlegges med fleksible løsninger som muliggjør sambruk og alternativ bruk i fremtiden. Dette gir bedre ressursutnyttelse og lavere klimagassutslipp over tid. Nye bygg og infrastruktur skal utformes slik at de kan tilpasses fremtidige behov, noe som gir både økonomiske og miljømessige gevinster.

Smart teknologi og digitalisering

For å bli et mer miljøvennlig og klimarobust samfunn skal Sortland ta i bruk smart teknologi og digitale løsninger som reduserer utslipp, effektiviserer tjenestetilbudet og styrker samfunnets motstandsdyktighet mot klimaendringer. Teknologi gir oss muligheten til å forvalte ressurser mer effektivt, redusere energiforbruk og bedre tilpasse oss konsekvensene av et endret klima.

Gjennom smart teknologi kan Sortland styrke både klima- og samfunnssikkerhet, samtidig som vi effektiviserer tjenestene og reduserer vårt klimafotavtrykk. Teknologi er derfor ikke bare et verktøy for økt effektivitet – det nøkkelen til et mer bærekraftig og klimarobust lokalsamfunn.

Bevaring av naturmangfold og økosystemer

Bevaring av naturmangfold og økosystemer er en viktig del av Sortlands miljøstrategi. Kommunen skal jobbe systematisk for å sikre naturmangfold både på land og i sjø. Dette inkluderer å kartlegge sårbare naturtyper og habitater, sikre viktige gyte- og oppvekstområder for fisk og bevare friluftslivsområder. Sortland kommune skal også ta vare på karbonrike områder, som torvmyrer og våtmarker, fordi disse er viktige for karbonlagring og beskyttelse mot flom.

Klimaendringer og fremtidige utfordringer

Forskere peker på at kommunen vil oppleve økt havnivå, økt nedbør, høyere temperaturer og flere ekstremværhendelser i årene som kommer. Dette vil påvirke både infrastruktur og bosetting, næringer som fiske, jordbruk og handel, og helse og trivsel i befolkningen. Kommunen vil møte disse utfordringene gjennom god beredskap og klimatilpasning i planlegging og drift.

Delmål og strategier

Dette målet har 4 delmål som samlet gir bedre grunnlag for rapportering og tilsammen 24 strategier som alle på en eller annen måte vil kreve tiltak i økonomiplan og politisk oppfølging.

Sortland skal redusere samlet klimautslipp med 60% innen 2030.

Derfor skal vi:

- være en foregangskommune i regionen innen sirkulærøkonomi.
- planlegge for at miljøvennlig transport, hvor gange, sykkel og kollektiv blir førstevalget for innbyggerne og øke andelen som bruker dette til og fra jobb fra 40 % (i 2019) til 60 % innen 2030.
- redusere klimagassutslipp, luftforurensning og støy gjennom bedre transportløsninger og tilrettelegging for miljøvennlige valg.
- bruke kommunens eierskap i Reno-Vest til å halvere avfallsmengden og øke kildesorteringsgraden i perioden.
- gjøre det enkelt å ta miljøvennlige valg gjennom tilrettelegging for deling, gjenbruk og bærekraftig forbruk.

Sortland skal motvirke og tilpasse seg konsekvensene av klimaendringer.

Derfor skal vi:

- arbeide målrettet med klimatilpasning og samfunnssikkerhet i all planlegging.
- sikre og utvikle bebyggelse og infrastruktur mot flom, skred og andre hendelser knyttet til klimaendringer.
- utvikle infrastruktur slik at den er robust mot fremtidige klimaendringer.
- redusere nedbygging av natur og dyrkbar mark med minst 50 % i planperioden.
- restaurere og sikre bærekraftig forvaltning av økosystemer i havet og på land i tråd med den interkommunale kystsoneplanen for Vesterålen.
- sikre eller tilpasse arealer som vil kunne påvirkes av forventet havnivåstigning.

I Sortland tar vi vare på naturen, havet og lufta, og sikrer naturmangfoldet og økosystemet.

Derfor skal vi:

- gi alle trygg og god tilgang til grøntområder og offentlige rom – fra fjæra til marka – fra sitt bosted.
- unngå nedbygging av naturområder dersom det finnes alternative arealer.
- ta vare på grønne og blå strukturer og utvikle tiltak som ivaretar artsmangfoldet
- verne om og sikre naturmangfoldet, kulturmiljøer og et aktivt og levende landbruk.
- bevare og videreutvikle jord-, skog-, marine- og mineralske ressurser.
- sikre trygt og tilstrekkelig drikkevann ved å beskytte kilder og tilpasse infrastrukturen til framtidig behov.
- planlegge for å imøtekomme strengere rensekrav ved å sikre areal til framtidige avløpsanlegg.

Sortland planlegger for bærekraftig vekst og utvikling til det beste for den enkelte, samfunnet og framtidige generasjoner.

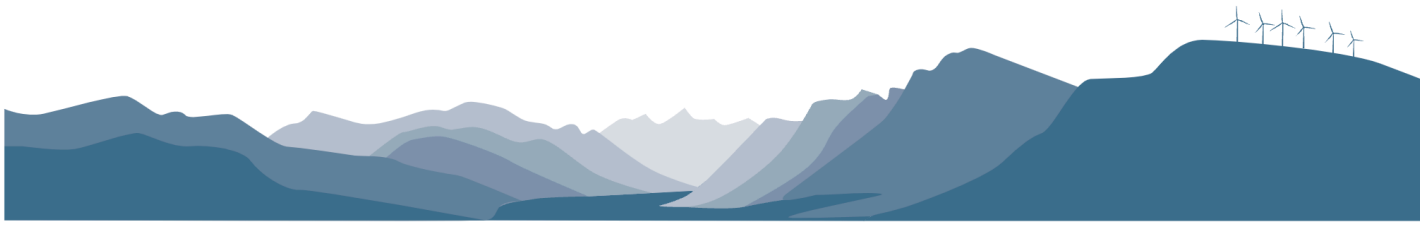
Derfor skal vi:

- legge til rette for fortetting av boliger, næring og attraktive møteplasser i og nær sentrum.
- lokalisere offentlige tjenestetilbud i vekstområdene.
- ta vare på nærnaturen, grønne lunger og grønne korridorer i vekst- og byggeområder.

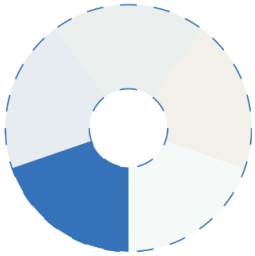
- bruke smart teknologi for energieffektivisering, grønn mobilitet, reduksjon i forbruk og bedre innbyggerdialog.
- være en pådriver for utvikling og bruk av alternative energikilder og nullutslippsteknologi.
- stimulere og legge til rette for næringsutvikling som bidrar til det grønne skiftet gjennom innovasjon og teknologiutvikling.

Mål 5: Handlekraftig og innovativ kommuneorganisasjon

Sortland kommune er handlekraftig og innovativ. Dette målet bidrar til alle FNs bærekraftsmål og dekker både den sosiale, økonomiske og miljømessige dimensjonen av bærekraftig utvikling, inkludert fattigdomsbekjempelse, økonomisk vekst, og miljøvern.

Medarbeidere og organisasjon

Sortland kommune som organisasjon skal bidra i arbeidet med å realisere målene i samfunnsdelen. For å oppnå dette må kommuneorganisasjonen aktivt involvere interessenter, utvikle seg i takt med samfunnet og sørge for å rekruttere og beholde rett kompetanse.

Sortland kommune hadde ved utgangen av 2023 totalt 934 ansatte med en fast stillingsprosent, fordelt på 757 årsverk. Dette er en nedgang fra 971 ansatte i 2022 og 962 ansatte i 2021. 75 % av de ansatte er kvinner og 25 % er menn. De siste årene har Sortland kommune hatt en reell økning i antall menn, selv om det totale antallet ansatte har gått noe ned fra 2022 til 2023.

Økonomisk handleevne

Kommunens økonomiske handleevne er utfordret på grunn av høyere kostnader til tjenesteproduksjonen, kombinert med økende lånegjeld og høyere rente og inflasjon. Til tross for et godt økonomisk resultat i 2023, viser kommunens økonomiske analyser at det er lite som tyder på at Sortland kommune kan videreføre dagens nivå på tjenesteproduksjonen over tid. Bruk av teknologi og digitale løsninger kan bidra til å redusere kostnader og sikre en mer bærekraftig økonomi over tid.

Omstilling og utfordringer

Som mange kommuner i Norge, vil også Sortland stå overfor utfordringer knyttet til demografiske endringer og bosettingsmønstre blant innbyggerne. Dette påvirker

tjenestenivået, tjenesteproduksjonen og krever omstilling. Kommuneorganisasjonen må derfor tilpasse seg endrede rammebetingelser og prioritere tydeligere hvilke oppgaver som skal løses.

For å møte disse utfordringene, vil kommunen i større grad ta i bruk velferdsteknologi og smart teknologi for å effektivisere tjenesteproduksjonen og gjøre innbyggernes hverdag enklere. Bruk av teknologi skal bidra til å:

- gjøre det enklere å regulere og søke om byggesaker og andre kommunale tjenester.
- gi bedre støtte til selvhjelp og mestring for innbyggere gjennom digitale løsninger.
- effektivisere interne prosesser og samhandling på tvers av sektorer.

Effektivitet i tjenesteproduksjonen

For å øke effektiviteten vil kommunen satse på å implementere smarte teknologiske løsninger i tjenesteproduksjonen. Dette inkluderer:

- bruk av digitale søknadsprosesser og automatisering for raskere saksbehandling.
- utvikling av selvbetjeningsløsninger som gir innbyggerne bedre tilgang til kommunale tjenester.
- økt bruk av velferdsteknologi i helse- og omsorgstjenestene for å styrke tidlig innsats og forebygging.

Innbyggerdialog og tillit

Innbyggerne i Norge har høy tillit til hverandre sammenlignet med andre land, men tilliten til offentlige institusjoner har falt siden 2021. Det gjelder særlig tilliten til regjeringen, nyhetsmediene og de politiske partiene. Muligheten til medvirkning oppleves som lav blant innbyggerne. Dette gjelder særlig påvirkning av beslutninger som berører eget nærmiljø.

Sortland kommune skal sikre tillit gjennom åpenhet, god informasjon og viljen til å lytte. Samarbeid, innbyggerdialog og brukermedvirkning skal legges til grunn for samfunnsutvikling og utvikling av tjenestetilbudet. Økt bruk av digitale løsninger for medvirkning og informasjon vil styrke innbyggernes tillit og eierskap til kommunens arbeid.

Bærekraft, klima og miljø

Klimaendringer påvirker flere ansvarsområder i kommunesektoren og krever samarbeid på tvers. Sortland kommune skal bidra til å redusere klimautslipp, bygge klimaregnskap og klimabudsjett, og stille høye krav til egne byggeprosjekter, anskaffelser og samarbeidspartnere.

Det skal etableres en tydelig kobling mellom kommuneplanens overordnede målsettinger og målene i innkjøpsstrategien, særlig med tanke på utvikling av lokalt næringsliv, slik at innkjøpsstrategien aktivt støtter opp under hovedstrategiene i samfunnsdelen. Smart teknologi vil være et viktig virkemiddel for å redusere energiforbruk, kutte utslipp og effektivisere kommunens drift.

Delmål og strategier

Dette målet har 5 delmål som samlet gir bedre grunnlag for rapportering og tilsammen 24 strategier som alle på en eller annen måte vil kreve tiltak i økonomiplan og politisk oppfølging.

Sortland kommune er en lagspiller i samfunnsutviklingen.

Derfor skal vi:

- fremstår enhetlig i all kommunikasjon internt og eksternt.
- sikre åpenhet, slik at alle innbyggerne enkelt har innsyn i og forståelse for kommunens virksomhet, beslutninger og korrespondanse.
- etablere fysiske og digitale arenaer for innbyggerinitiativ og samskaping med innbyggere og interessenter.
- forebygge digitalt utenforskap blant eldre. Støtte initiativer for opplæring av eldre i digitale ferdigheter.
- jobbe kunnskapsbasert og dele erfaringer med innbyggere og samarbeidspartnere.

Vi er en fremoverlent kommuneorganisasjon med kompetente ansatte som yter gode og målrettede tjenester.

Derfor skal vi:

- sikre at ansatte har nødvendig kompetanse og verktøy til å utføre sine arbeidsoppgaver og oppnå mestring
- bygger kultur for læring, nytenkning og innovasjon
- prioriterer forebygging, tidlig innsats og systematisk samarbeid på tvers av fagområder og tjenester
- bruker teknologi og digitale løsninger for å effektivisere saksbehandling og tjenesteproduksjon

Sortland kommune er en attraktiv arbeidsgiver.

Derfor skal vi:

- tar vare på alle arbeidstakere gjennom systematisk arbeid for et helsefremmende arbeidsmiljø, og er en mangfoldig og inkluderende arbeidsplass preget av åpenhet, tillit og respekt.
- tilrettelegger for godt medarbeiderskap og lederskap
- arbeider for flere hele, faste stillinger og søker å fase ut ufrivillig deltid.
- vektlegger kompetanseutvikling og innovasjon i all organisasjonsutvikling.
- tilbyr praksis- og lærlingplasser innenfor alle sektorer.
- styrker trepartssamarbeidet som et viktig bidrag til et godt samarbeid mellom folkevalgte, administrasjon og tillitsvalgte.

Sortland kommune er en miljøbevisst organisasjon og klimaaktør.

Derfor skal vi:

- sikre helhetlig styring ved årlig rapportering om hvordan innkjøpsstrategien støtter opp under samfunnsdelens mål, med særlig vekt på lokal verdiskaping, bærekraft og klimahensyn.
- fører klimaregnskap og klimabudsjett for å nå målet om 60 % reduksjon i klimautslipp innen 2037.
- stiller klima- og miljøkrav til samarbeidspartnere og utbyggere, med vekt på klima, miljø og naturmangfold ved offentlige anskaffelser.
- bygger mindre ved å gjenbruke og ha fleksible bygg tilrettelagt for sambruk og flerbruk.
- bruker grønn teknologi og digitale løsninger for å redusere energiforbruk og klimautslipp i drift og tjenesteproduksjon.

Sortland kommune har gode og målrettede tjenester med riktig kvalitet og omfang.

Derfor skal vi:

- prioritere forebygging og tidlig innsats som bidrar til økt selvhjulpenhet og mestring i egen hverdag.
- jobbe tverrfaglig for å gi innbyggere og brukere helhetlig og koordinert tjenestetilbud.
- ta i bruk digitale løsninger og velferdsteknologi i tjenestene for å gi innbyggerne økt selvhjulpenhet og mestring i egen hverdag.
- gjenoppta arbeid med etablering av helsehus med hensikt å samlokalisere relevante aktører som jobber med friskelementet i helsen vår.

4 Langsiktig arealstrategi

God arealplanlegging og arealbruk er avgjørende for å nå flere av målene i kommuneplanens samfunnsdel. Hensikten med arealstrategien er å beskrive

overordnede prinsipper for arealbruk i kommunen. FNs bærekraftsmål gir viktige føringer for arealstrategien.

Sortland kommune står overfor viktige valg for hvordan vi skal utvikle arealene våre i takt med befolkningsvekst, miljøhensyn og samfunnsutvikling. Den langsiktige arealstrategien skal sikre at arealbruken i Sortland støtter opp om målene i kommuneplanens samfunnsdel og bidrar til å nå FNs bærekraftsmål. Strategien bygger på oppdatert kunnskapsgrunnlag og tar høyde for demografiske endringer, næringsutvikling, miljøutfordringer og behovet for gode levekår for alle innbyggere.

Sortland som pådriver for et trygt og bærekraftig Vesterålen

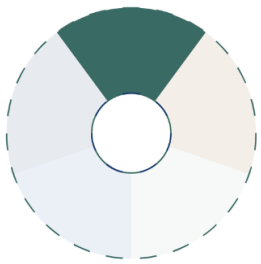
Sortland skal være et regionsenter som legger til rette for trygghet, fellesskap og vekst i hele Vesterålen. Arealstrategien skal sikre en balansert utvikling av bolig-, nærings- og rekreasjonsområder, slik at lokalsamfunnene oppleves som trygge og tilgjengelige.

Utbygging skal styres mot fortetting i etablerte vekstområder for å begrense nedbygging av natur og dyrket mark. Bygdenes ulike identiteter og kvaliteter skal styrkes gjennom målrettet arealplanlegging og lokalt engasjement.

Transport og mobilitet skal baseres på miljøvennlige løsninger som reduserer bilbruk og gir gode alternativer for kollektivtransport, sykling og gange. Tilgang til grøntområder, fjæra og marka skal styrkes, slik at innbyggerne opplever nærhet til naturen og mulighet for friluftsliv.

Gjennom samarbeid med nabokommuner og regionale aktører skal Sortland bidra til en sterkere bo- og arbeidsregion. Effektive samferdselsløsninger og infrastruktur er avgjørende for å lykkes med det.

Mestring, trivsel og læring – hele livet

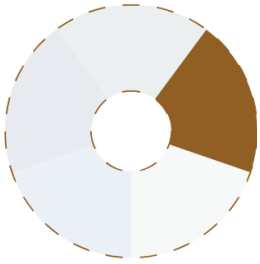
Sortland skal være en kommune der alle har mulighet til å mestre hverdagen og utvikle seg gjennom hele livet. Arealstrategien skal sikre trygge og varierte bomiljøer, gode oppvekstvilkår og et mangfoldig kultur- og fritidstilbud.

Nye boligområder skal ha kort vei til skole, barnehage, idrettsanlegg og rekreasjonsområder. Trygge gang- og sykkelveier, nærhet til kollektivtransport og gode møteplasser skal gjøre det enkelt for innbyggerne å delta i fellesskapet.

Sortland må tilby et variert boligtilbud som dekker behovene i ulike livsfaser – fra ungdom og barnefamilier til eldre. Dette innebærer å utvikle små og store boliger, bokollektiv og omsorgsboliger. Barnehager og skoler skal plasseres slik at barn og unge opplever trygghet og mestring i nærmiljøet.

Gode møteplasser og fritidstilbud skal styrke fellesskapet på tvers av generasjoner og bakgrunn.

Sortlandsamfunnet er raust, sunt og helsefremmende

Sortland skal være et samfunn der folk opplever trygghet, fellesskap og god helse. Areal-strategien skal støtte opp om fysisk og psykisk helse gjennom gode bomiljøer, tilgjengelige grøntområder og varierte fritidstilbud.

Bolig- og nærmiljøutvikling skal sikre tilgang til gang- og sykkelveier, lekeplasser og sosiale møteplasser. Sortland sentrum skal videreutvikles som et levende møtested med handel, kulturtilbud og sosiale arenaer. Bygdene i Sortland har ulike identiteter og kvaliteter som skal styrkes og videreutvikles gjennom målrettet arealplanlegging og lokalt engasjement

Friluftsliv og rekreasjon skal styrkes gjennom gode forbindelser mellom by, fjæra og marka. Naturens egen evne til klimatilpasning skal ivaretas ved å bevare blågrønne strukturer som gir rom for aktivitet og ro.

Sortlandsamfunnet skal være miljøvennlig og klimarobust

Sortland kommune skal ta aktive grep for å møte klimaendringene og redusere klimagassutslipp. Arealstrategien skal støtte klimavennlige valg gjennom smartere transportløsninger, energieffektive bygg og bevaring av natur og biologisk mangfold.

Utbygging skal styres mot fortetting i eksisterende områder for å redusere arealavtrykket. Nye nærings- og boligområder skal utvikles med energieffektive løsninger, fornybar energi og moderne infrastruktur. Kommunen må også sikre robust infrastruktur som håndterer fremtidige klimautfordringer som økt havnivå, flom og ekstremvær, og legge til rette for trygge bomiljøer.

Grønne lunger og blågrønne forbindelser mellom sentrum, fjæra og marka skal styrkes. Naturens evne til klimatilpasning skal ivaretas ved å bevare myrer, vannveier og vegetasjon som binder klimagasser og håndterer overvann. I sum vil dette vil bidra til et mer robust og motstandsdyktig lokalsamfunn.

Sortland kommune er handlekraftig og innovativ

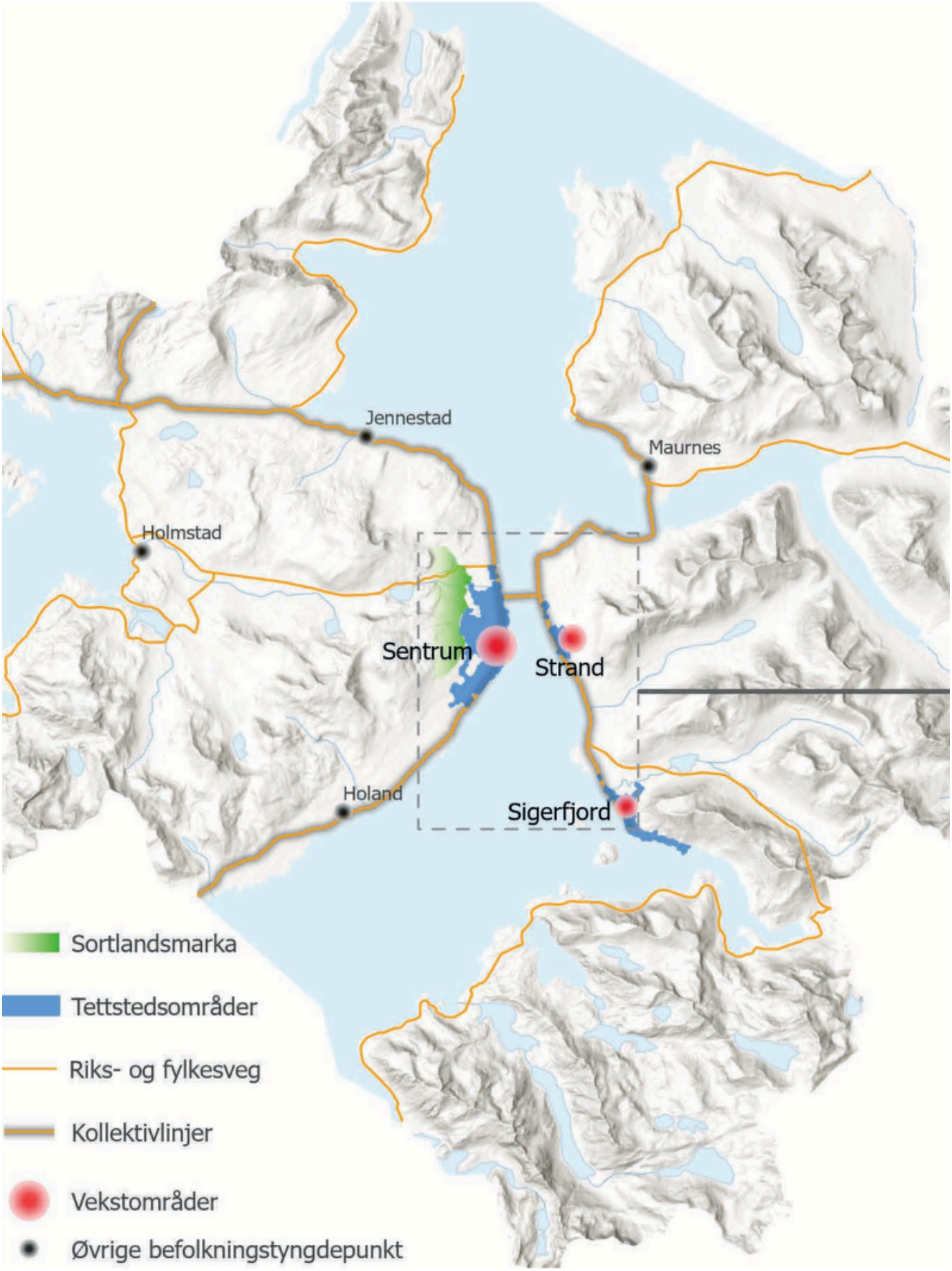
Sortland kommune skal være en pådriver for smart utvikling gjennom strategisk og kunnskapsbasert arealplanlegging. Kommunen skal ta i bruk innovative løsninger og digitale verktøy for å effektivisere arealbruk og forbedre tjenestetilbudet.

Sortland skal være attraktiv for næringsutvikling gjennom målrettet tilrettelegging for næringsarealer. Eksisterende næringsområder skal transformeres og fortettes for å utnytte arealene mer effektivt. Nye næringsområder skal etableres i sentrale lokasjoner nær infrastruktur og kollektivknutepunkter for å styrke sammenhengen mellom næringsliv og lokalsamfunn. Kommunen skal være en ansvarlig arealplanlegger for å ivareta samiske interesser og arealbehov. Dette vil kunne sikres gjennom helhetlig planlegging og gode prosedyrer for konsultasjon og medvirkning fra reinbeitedistriktet.

Effektive reguleringsprosesser, digitale løsninger og klare rammer for utbyggere og næringsliv skal sikre forutsigbarhet og legge grunnlag for økonomisk vekst.

Sortland skal være en kommune som tar ansvar for fremtiden – med smarte, miljøvennlige og inkluderende løsninger som gir innbyggerne mulighet til å mestre, trives og lære gjennom hele livet.

Oversiktskart Sortland

Oversiktskart - Vekstområder

Mål og strategier

Sortland kommune har en tydelig strategi for hvordan arealbruk og samfunnsutvikling skal spille sammen for å skape et trygt, bærekraftig og inkluderende lokalsamfunn. Gjennom målrettet styring av arealbruk og ressurser skal Sortland styrkes som en attraktiv kommune å bo og jobbe i – med sterke fellesskap, gode bomiljøer og en bærekraftig utvikling som ivaretar fremtidige generasjoner.

De langsiktige strategiene for arealutvikling skal støtte opp om de fem overordnede målene i samfunnsdelen og sikre en balansert utvikling av Sortland som et attraktivt sted å bo, jobbe og drive næring.

1.

Sortland er pådriver for et trygt og bærekraftig Vesterålen

Sortland skal være et regionsenter som legger til rette for trygghet, fellesskap og vekst i hele Vesterålen.

Derfor skal vi:

- sikre at Sortland blir en del av Totalberedskapsmeldingens strategiske korridor for å styrke forbindelsen mellom Nord-Norge, Sverige og Finland.
- følge opp ferdigstillelse av Hålogalandsveien (2028) med gang- og sykkelvei på Rv85 (Sigerfjord/Strand og Sortlandsbrua) for å sikre trygge og effektive transportløsninger.
- vurdere plan for framtidig kryssing av Sortlandssundet gjennom tunnelplanlegging og beredskap for fergekryssing.
- videreutvikle Sortland som et regionalt kollektivknutepunkt i Vesterålen med gode forbindelser for arbeidsreiser, skoletransport og fritidsaktiviteter.
- fortsette arbeidet med lokalisering av nytt havneområde for å styrke Sortland som et grønt og blått knutepunkt for fiskeri, havbruk og næringsutvikling.
- planlegge og avsette arealer for massehåndtering og framtidig mineralutvinning i tråd med nasjonale mål for ressursutnyttelse.

- samarbeide med relevante aktører om å oppgradere Fv. 82, Nordlands mest trafikkerte fylkesvei, for å fjerne flaskehalser og styrke både interntrafikk og gjennomgangstrafikk.
- følge opp Vegpakke Vesterålen med tydelig fremdrift og prioritering av tiltak på fylkesveiene.
- etablere samferdselsløsninger som styrker beredskap og tilgang på kritiske samfunnsfunksjoner.

2.

I Sortland skal alle ha mulighet til å mestre, trives og lære – hele livet

Sortland skal være en kommune der alle har mulighet til å mestre hverdagen og utvikle seg gjennom hele livet.

Derfor skal vi:

- fortette og utvikle vekstområdene i Sortland tettsted og Strand med vekt på bokvalitet, gode naboskap og nærmiljø.
- videreutvikle stedegne kvaliteter i Sigerfjord, med variert boligtilbud, kollektivtransport og gang- og sykkelveier.
- etablere nye boligområder i gangavstand til skole og barnehage for å utnytte eksisterende infrastruktur.
- tilrettelegge for et variert boligtilbud, inkludert mindre boliger og bokonsepter som fremmer fellesskap og sosial bærekraft.
- sikre tilgang til grøntområder, rekreasjonsområder og møteplasser i alle deler av kommunen.
- samarbeide med aktører om etablering av gode kollektiv- og busstilbud i vekstområdene og mellom vekstområdene og bygdene.
- styrke skole- og fritidstilbud i tettstedene og bygdene for å gi barn og unge trygge og inkluderende oppvekstvilkår.

3. Sortlandsamfunnet er raust, sunt og helsefremmende

Sortland skal være et samfunn der folk opplever trygghet, fellesskap og god helse.

Derfor skal vi:

- utvikle gode forbindelser mellom boligområder, sentrum og rekreasjonsområder for å fremme helse og aktivitet.
- prioritere gang- og sykkelveier og tilrettelegge for trygg ferdsel til skole, barnehage og fritidsaktiviteter.
- fortette boligområder med høy bokvalitet og kort vei til lokale tjenester og grøntområder.
- legge til rette for fysisk aktivitet gjennom sammenhengende gang- og sykkelveinett, gode rekreasjonsområder og lekeplasser.

4. Sortlandsamfunnet skal være miljøvennlig og klimarobust

Sortland skal ta aktive grep for å møte klimaendringene og sikre en bærekraftig utvikling.

Derfor skal vi:

- bevare dyrka mark og sikre at dyrkbar mark bevares så langt oppdyrking er praktisk og klimamessig mulig.

- beskytte kulturlandskap, kulturmiljø og naturgrunnlag for friluftsliv og for norsk og samisk kultur- og næringsutøvelse.
- ivareta naturmangfold gjennom arealbruk som styrker sammenhengende blågrønne strukturer.
- sikre flomsikring og overvannshåndtering i nye utbyggingsområder for å beskytte mot økt nedbør og ekstremvær.
- tilrettelegge for klimatilpasset infrastruktur som tåler økt nedbør, erosjon og havnivåstigning.
- legge til rette for miljøvennlig transport gjennom kollektivtilbud, gang- og sykkelveier og bedre kobling mellom boligområder og rekreasjonsområder.

5.

Sortland kommune er handlekraftig og innovativ samfunnsaktør

Sortland kommune skal være en pådriver for smart utvikling gjennom strategisk og kunnskapsbasert arealplanlegging.

Derfor skal vi:

- utvikle attraktive næringsområder i allerede avsatte utviklingsområder i byplanen.
- transformere og fortette eksisterende næringsområder for å sikre effektiv utnyttelse av arealene.
- sikre at Sortland blir et grønt og blått knutepunkt for fangst og havbruk gjennom strategisk lokalisering av havneområdet.
- tilrettelegge for næringsutvikling i Blokken og Gullkista, gjennom næringsaktivitet og attraktive bomiljøer.
- styrke tilretteleggingen for kollektivtransport i samarbeid med fylkeskommunen.
- sikre god sameksistens og ivaretakelse av reindriftsnæringens interesser gjennom gode prosedyrer for konsultasjon i planprosesser.
- ta hensyn til beredskap, inkludert klimatilpasning, infrastruktur for sivil og militær beredskap og krisehåndtering i all infrastrukturplanlegging.

"Sortland har en tydelig plan for arealbruk – vi vil skape gode bomiljøer, styrke fellesskapet og legge til rette for vekst og næring."

Framsikt